

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/11429, 11430
11431, 11432, 11433
11434, 11435, 11437

Sayı: B.12.0.SGB.0.03-610- **303**
Konu: Soru Önergeleri

21. 01. 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 21.12.2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-18194 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan Edirne Milletvekili Cemaleddin USLU'ya ait 7/11429, Kütahya Milletvekili Alim IŞIK'a ait 7/11430, Balıkesir Milletvekili Ahmet Duran BULUT'a ait 7/11431, Muğla Milletvekili Fevzi TOPUZ'a ait 7/11432, Gaziantep Milletvekili Hasan ÖZDEMİR'e ait 7/11433, 7/11434, 7/11435 ve Ardahan Milletvekili Ensar ÖĞÜT'e ait 7/11437 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşü ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER:

- 1-Görüş 7/11429 (2 sayfa)
- 2-Görüş 7/11430 (1 sayfa)
- 3-Görüş 7/11431 (1 sayfa)
- 4-Görüş 7/11432 (3 sayfa)
- 5-Görüş 7/11433 (1 sayfa)
- 6-Görüş 7/11434 (2 sayfa)
- 7-Görüş 7/11435 (1 sayfa)
- 8-Görüş 7/11437 (1 sayfa)

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi

:Fevzi TOPUZ

Muğla Milletvekili

Esas No

:7/11432

Özelleştirme kapsamındaki Tekel'in Anadolu'daki yaprak tütün işlemleri kapatılıyor. Bu işletmelerde çalışan 12 bin devamlı kamu işçisi ya tazminatını alarak işsiz kalacak ya da geçici personel statüsüyle devlette bir süre çalışabilecek.

Tütün sanayinde yaşananlar yanlış politikaların çarpıcı göstergesi.

- 2000'de 578 bin aile 234 bin hektar toprağı işliyor, 208 bin ton tütün elde ediyordu.
- 2008'de 194 bin aile 146 bin hektar toprak işledi. 118 bin ton tütün elde etti.
- 2000'de 100 bin ton tütün ihraç ettik. 372 milyon dolar gelir sağladık.
- 2008'de ihracat 42 bin tona, ihracat geliri 173 milyona geriledi.

Tütün, Türkiye'nin dünya pazarında rekabet avantajı olan bir tarım ürünü idi. 2009 yılında üretim yapan aile sayısı ve toprak büyüklüğünün gerilediğı dolayısıyla üretimim daha da düştüğü bilinmektedir.

Türkiye'de tütün üretiminde 2.5-3 milyon insan ekmek yiyordu. Bu işten ekmek yiyenlerin sayısı 1 milyona düştü. Üretimdeki gerilemede tabii ki Tekel'in özelleştirilmesinin büyük etkisi var. Fakat özelleştirme sonu sigara pazarının tamamına hâkim olan çokuluslu firmaların kendi özel tütün türlerine dayalı karma tütünü ithal ederek kullanmaları da Türk tütüncülüğünü bitirdi.

Tekel'in son büyük işletmesiyle birlikte ismi de (logosu) 2008'de BAT'a satınınca, eski Tekel, "TTA" (Türkiye Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri) olarak değiştirildi.

Tekel tütünleri Türkiye'ye yaygın 56 yaprak tütün işletmesinde işliyordu. Bu işletmelerin çoğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da idi. Bu bölgedeki yerleşim yerlerinde yaprak tütün işleme tesisleri önemli sayıda yerel istihdam sağlıyordu. Bunlar TTA'ya bağlı idi. İşletmelerde 12 bin devamlı kamu işçisi çalışıyordu. Tekel özelleştirildikten sonra, TTA bir süre ihracat için tütün satın aldı. Bu tütünler yaprak tütün işletmelerinde işlendi. Ama son 2 yıldır TTA tütün almıyor. Yaprak tütün işletmelerine tütün gitmiyor. İşçilerin işi yok.

Türkiye'den şimdilerde ihraç edilen tütünün yaklaşık yüzde 85'i Ege tütünü. Ege tütünü ile diğer bölgelerin tütünü ise İzmir ve çevresindeki özel sektöre ait yaprak tütün işletmelerinde işleniyor. Bu işletmelerde taşeron firmalar mevsimlik işçi çalıştırıyor. Hükümet eski Tekel'in şimdinin TTA'sının yaprak tütün işletmelerinde çalışan işçileri işten çıkarmaya karar verdi. Bu işçilerin çoğu kıdemli ve ücretleri belli çizgiye gelmiş işçiler. Büyük bölümünün emeklilik süresi dolmadı.

Özelleştirilen kuruluşlar için uygulanan 654 Sayılı Kanun'un 4/c maddesine göre bu işçilerden çalışmak isteyenlere "geçici personel" statüsü öneriliyor. Geçici personel yıllık sözleşme ile 12 ayda 10 ay 500 TL dolayında bir para alabiliyor.

Sosyal Güvenlik hakları devam ediyor ama iş, çalışma güvenliği yok. Sözleşmesi 1 yıl sonra yenilenmez ise hiçbir hakkı olmadan işsiz kalıyor.

Konuyla ilgili olarak;

Soru 1) Görüldüğü üzere yanlış politikalarla tütün sektörü üretim yaparken üretim yapamaz hale geliyor. Türk tütüncülüğünü yeniden hayata geçirmek için bir politikanız var mı?

Soru 2) Tarlalarımız, fabrikalarımız da üretimi arttırmamız gerekirken boş bırakıyoruz ya da kapatıyoruz. Tütün üreticilerimiz için alternatif ne öneriyorsunuz?

Soru 3) İşsizlere iş bulacak yerde işsiz sayısını artırmaktan öteye bir iş yapılmamaktadır? Sadece bir yıl ile sınırlanan bir iş güvencesi ile işçiler baş başa bırakılmaktadır? Çalışanların işsiz kalmamaları için ne yapacaksınız?

Soru 4) Tütün sanayimizdeki Türk tütüncülüğünü korumak ve tamamen yok edilmesine karşı ne gibi önlemler almaktasınız?

Cevap 1,2,3 ve 4) Türkiye’de üretilen tütünün yaklaşık %35’ini TEKEL almıştır. Tekel ile en son 2008 yılında sözleşmeli tütün üretimi yapılmıştır. 2009 yılı için sözleşmeler yenilenmediğinden, üreticilerin mağduriyetinin giderilmesi ve arz fazlası olan tütün yerine, ülkemizin arz açığı olan ürünlerin yetiştirilmesi amacıyla Bakanlığımızca Tütüne Alternatif Ürün Desteği verilmektedir. Bu amaçla hazırlanan “Tütün Üretiminden Vazgeçip Alternatif Ürün Yetiştiren Üreticilerin Desteklenmesine Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (2008/71)” 31.12.2008 tarih ve 27097 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2009 yılında 10.263 başvuru olmuş, yaklaşık 40.000 da alan için 4,3 milyon TL destekleme ödemesi yapılmıştır.

Tütüne Alternatif Ürün Desteği 2009 yılından itibaren; Adıyaman, Batman, Bitlis, Burdur, Diyarbakır, Hatay, Mardin, Muş ve Trabzon illerinde yürütülmektedir. 2009, 2010 ve 2011 yıllarını kapsayan 3 yıllık destekleme için toplam 116 milyon TL bütçe ayrılmıştır (yılda 120 TL/da). Üreticiler, alternatif olarak yetiştirdikleri ürün için de destekleme uygulaması varsa ayrıca başvurabileceklerdir.

Sorulara ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığından alınan cevabi görüş aşağıda yer almaktadır.

Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 02.11.2009 tarih ve 2009/61 sayılı kararıyla, Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri (TTA) A.Ş. Genel Müdürlüğünün, destekleme tütün alımı hizmetleri ve uhdesindeki diğer kamu görevlilerinin 4733 sayılı Kanun’la kaldırılmış olması ve sigara fabrikalarının özelleştirme işlemlerinin tamamlanması nedeniyle;

Yaprak Tütün İşletme Müdürlükleri, işleme fabrikaları ve yaprak tütün bakım amirliklerinin belli bir program dâhilinde kapatılmaları öngörülmektedir.

İş Kanunu, toplu iş sözleşmesi ve çerçeve mevzuat birlikte değerlendirildiğinde, tamamen objektif, uygulanabilir ve genel nitelikli belli kriterler esas alınarak tespit edilen işçi personelin sözleşmelerinin, (askıda olanlar dâhil) bildirim süresine ait ücretler (ihbar tazminatı) ve kıdem tazminatları ile varsa 4857 sayılı İş Kanunu ve toplu iş sözleşmesinden kaynaklanan diğer tüm hakları peşin ödenecektir.

İş akdi feshedilen işçilerin talep etmeleri halinde, 4046 sayılı Kanun ve 657 sayılı Kanunun 4/c maddesi çerçevesinde atamaları sağlanacaktır.

Sorulara ilişkin Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğünden alınan cevabi görüş aşağıda yer almaktadır.

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğünün, mülga 196 sayılı "Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesine Dair Kanun" uyarınca, HAZİNE nam ve hesabına üreticilerden yaprak tütün satın alması, bu tütünlerin bakım, işleme, depolama, ilaçlama gibi her türlü işlemlerini yapması, iç ve dış satışını gerçekleştirmesi görevi, anılan Kanunun, 03.01.2002 tarihli ve 4733 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmasını takiben sona ermiş; Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü, bu tarihten sonra **yalnızca kendi Sigara Fabrikaları'nın ihtiyacı** için tütün alımında bulunmaya devam etmiş; "sigara üretim işiyle ilgili varlıkların ve markaların özelleştirilmesi" süreci ve 24.06.2008 tarihinde imzalanan Devir Sözleşmesiyle, özelleştirmeye konu Fabrika, varlık ve markaların ALİCİ'ya devri neticesinde, tütün satın alma ihtiyacı da kalmamıştır. Nitekim, son olarak, Kanunla verilen görev kapsamında 2008 yılı ürünü yaprak tütünler (2009 yılının ilk yarısında) satın alınmıştır.

Bu çerçevede; Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. tarafından, ticari ve sınai amaçlarla yaprak tütün alımı yapılmamakla birlikte, gerek yurtiçinde faaliyette bulunan çok sayıda tütün mamulleri üreticisi, gerekse yabancı alıcılar adına alımda bulunan firmalar, yine üreticilerimizin tütünlerini satın almaya devam etmektedir.

Bu arada, özelleştirme kapsam ve programında bulunan Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş. Genel Müdürlüğü'nün gelir getiren bir faaliyet alanı kalmamakla birlikte, önemli bir istihdam yükü, dolayısıyla ciddi bir finansman sorunuyla karşı karşıya olması da dikkate alınarak, Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararıyla yeniden yapılanma sürecine girilmiş olup, bu kapsamda, gayrifaal işyerlerinin kapatılması, atıl durumda bulunan işgücünün de ekonomiye kazandırılması hedeflenmiştir. Kapatılacak işyerlerinde istihdam edilmekte olan işçilerin, ihbar ve kıdem tazminatları ile varsa diğer hakları peşin olarak ödenerek iş akitleri feshedilirken, talep edenlerin 657 sayılı Kanunun 4/c maddesi çerçevesinde işleme tabi tutulmak üzere bildirimleri yapılacak, keza, kadrolu ve sözleşmeli personelin de diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakilleri yapılmak suretiyle ekonomiye kazandırılmaları sağlanacaktır.